

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

طبقه‌بندی اقتصادهای جهان در سال ۲۰۱۹

بانک جهانی مطابق هر سال در ابتدای ماه ژوئیه (آغاز سال مالی این بانک)، بر مبنای سطح درآمدی کشورها، طبقه‌بندی جدیدی را ارائه می‌کند. بر اساس گزارش‌های پیشین بانک جهانی، ایران از سال ۲۰۰۹ به بعد در طبقه درآمدی متوسط-بالا قرار گرفته که همچنان در این گروه قرار دارد. آستانه درآمد ناخالص ملی سرانه کشورهای این گروه در فاصله ۳،۸۹۶-۱۲،۰۵۵ دلار قرار دارد. از حیث درآمد ناخالص ملی سرانه به روش اطلس، ایران با رقم ۵۴۷۰ دلار رتبه ۹۸ را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است. بر اساس روش‌های دیگر از جمله روش برابری قدرت خرید نیز با رقم ۲۱ هزار و ۵۰ دلار درآمد ناخالص ملی سرانه، در میان سایر کشورهای جهان، رتبه ۶۸ را داشته است. در ادامه توضیحات بیشتری در رابطه با طبقه‌بندی درآمدی کشورها ارائه می‌شود.

درآمد ناخالص ملی سرانه

سال مالی بانک جهانی از ابتدای ماه ژوئیه هر سال تا پایان ماه ژوئن سال بعد است و این بانک هر ساله در ابتدای ماه ژوئیه اقدام به انتشار فهرست جدید طبقه‌بندی اقتصادهای جهان بر اساس سطح درآمدی آنها می‌کند. در این فهرست کشورهای جهان به ۴ گروه درآمدی؛ درآمد بالا؛ درآمد متوسط- بالا؛ درآمد متوسط- پایین و کم درآمد، بر اساس درآمد ناخالص ملی سرانه (GNIPC) تعیین شده به روش اطلس، طبقه‌بندی می‌شوند.

در روش اطلس، درآمد ناخالص ملی (GNI) کشورها بر حسب پول ملی و با استفاده از عامل تبدیل اطلس (که از میانگین سه ساله نرخ‌های ارز برای هموار کردن اثرات نوسانات نرخ ارز استفاده می‌کند) به دلار آمریکا تبدیل شده و بر اساس تفاوت بین نرخ‌های تورم کشور (محاسبه شده با استفاده از شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی در کشور) با چند کشور توسعه یافته (میانگین وزنی شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی کشورها-SDR) تعدیل شده و سپس برای به دست آوردن رقم سرانه به جمعیت هر کشور تقسیم می‌شود.

در طبقه‌بندی درآمد ناخالص ملی سرانه کشورها، باید به دو نکته توجه کرد:

- سرانه درآمد ملی ناخالص کشورها با تغییر رشد اقتصادی، تورم، نرخ ارز و جمعیت، تغییر می‌کند. روش انجام حساب‌های ملی و داده‌های مورد استفاده هم در سرانه مزبور، تاثیر می‌گذارد.
- آستانه طبقه بندی که در واقع مشخص کننده محدوده های تعیین شده برای هر طبقه سطح درآمدی است بر اساس تورم و با استفاده از ضرایب تعدیل SDR، تعدیل می‌شوند.

داده‌های جدید سرانه درآمد ناخالص ملی کشورها برای سال ۲۰۱۸ مشخص شده که با استفاده از این داده‌ها به همراه تغییرات نرخ ارز رسمی، نرخ تورم و جمعیت، سرانه درآمد ملی کشورها، بروز رسانی و محاسبه می‌شود و در نهایت در تعیین طبقه سطح درآمدی هر کشور برای سال ۲۰۱۹، ملاک عمل قرار می‌گیرد.

سال مالی بانک جهانی در پایان ژوئن هر سال پایان می‌یابد و بر اساس اعلام این بانک، این طبقه بندی صرفاً با هدف تجزیه و تحلیل اقتصادی صورت می‌گیرد و تاثیری بر اعتبارات و تامین مالی این بانک به برخی از کشورها ندارد.

آستانه طبقه‌بندی جدید

آستانه‌های جدید طبقه بندی در ابتدای سال مالی بانک جهانی یعنی ابتدای ژوئیه هر سال تعیین و به مدت دوازده ماه اعتبار دارد. در طبقه بندی سال ۲۰۱۹، ارقام بدلیل تورم SDR، اندکی افزایش یافته بدین نحو که ارتقاء طبقه سطح درآمدی کشورها، ملزم دارا بودن مقادیر بیشتری از درآمد ناخالص ملی سرانه است.

^۱ Gross National Income Per Capita

جدول ۱- آستانه طبقه بندی سطوح درآمدی کشورها برای سالهای ۱۹-۲۰۱۸

آستانه	ژوئیه ۲۰۱۹ (دلار)	ژوئیه ۲۰۱۸ (دلار)
کم درآمد	< ۱,۰۲۵	< ۹۹۵
درآمد متوسط- پایین	۱,۰۲۶-۳,۹۹۵	۹۹۶-۳,۸۹۵
درآمد متوسط- بالا	۳,۹۹۶-۱۲,۳۷۵	۳,۸۹۶-۱۲,۰۵۵
درآمد بالا	> ۱۲,۳۷۵	> ۱۲,۰۵۵

منبع: بانک جهانی

در فهرست ۲۱۸ کشوری جدید بانک جهانی، تعداد ۳۱ کشور در گروه کم درآمد، ۴۷ کشور در گروه با سطح درآمدی متوسط- پایین، ۶۰ کشور در گروه متوسط- بالا و ۸۰ کشور در گروه با سطح درآمدی بالا قرار دارند یعنی حدود ۶۷ درصد از کشورها جزو کشورهای با درآمد متوسط- بالا یا درآمد بالا هستند. به واسطه سطح پیشرفت یا پسرفت و همچنین تغییر آستانه طبقه بندی درآمدی کشورها، طبقه درآمدی برخی از اقتصادها در سال ۲۰۱۹ تغییر یافته که خلاصه آن در جدول ۲ ارائه شده است. طبق اطلاعات این جدول طبقه درآمدی پنج کشور شامل: اتحاد قمر، کوزوو، سری لانکا، زیمبابوه، سنگال و گرجستان، بهبود و در مقابل طبقه درآمدی کشور آرژانتین، تنزل یافته است.

جدول ۲- تغییر طبقات درآمدی برخی اقتصادها در سال ۲۰۱۹- درآمد ملی ناخالص سرانه به دلار

کشور	طبقه جدید درآمدی ۲۰۱۹	طبقه قبلی ۲۰۱۸	GNIPC در اول ژوئیه ۲۰۱۹	GNIPC در اول ژوئیه ۲۰۱۸
اتحاد قمر	متوسط- پایین	کم درآمد	۱,۳۲۰	۷۶۰
گرجستان	متوسط- بالا	متوسط- پایین	۴,۱۳۰	۳,۷۹۰
کوزوو	متوسط- بالا	متوسط- پایین	۴,۲۳۰	۳,۸۹۰
سنگال	متوسط- پایین	کم درآمد	۱,۴۱۰	۹۵۰
سری لانکا	متوسط- بالا	متوسط- پایین	۴,۰۶۰	۳,۸۴۰
زیمبابوه	متوسط- پایین	کم درآمد	۱,۷۹۰	۹۱۰
آرژانتین	متوسط- بالا	درآمد بالا	۱۲,۳۷۰	۱۳,۰۴۰

منبع: بانک جهانی

کشور ایران با دارا بودن جمعیت ۸,۸ میلیون نفری رتبه ۱۹ جهان را از حیث جمعیت داراست در حالی که از لحاظ تولید/درآمد ناخالص ملی با رقم ۴۴۱,۰۵ میلیارد دلار رتبه ۲۶ و از حیث درآمد ناخالص ملی سرانه به روش اطلس، با رقم ۵۴۷۰ دلار رتبه ۹۸ را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است. سرانه درآمد ملی ناخالص ایران بر اساس روش برابری قدرت خرید در سال ۲۰۱۸ برابر با ۲۱ هزار و ۵۰ دلار برآورد شده که رتبه ۶۸ را در جهان، کسب کرده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

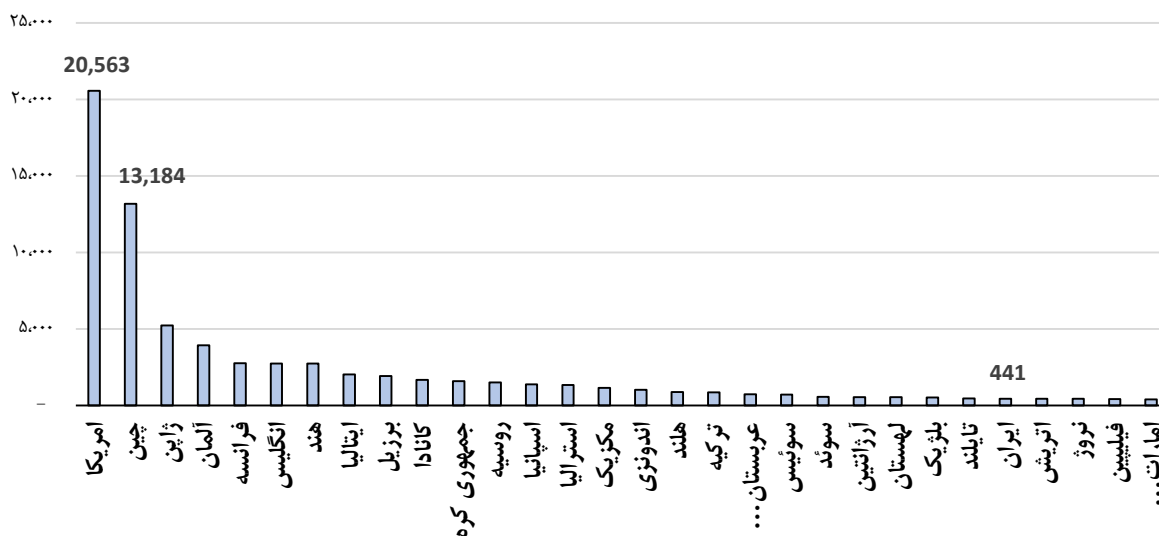
طی ۳۲ سال گذشته از ۱۹۸۷ الی ۲۰۱۸، کشور ایران در ۱۹ سال در طبقه با سطح درآمد متوسط- پایین و در ۱۳ سال در طبقه با سطح درآمد متوسط- بالا قرار داشته است. کشور ایران از سال ۲۰۰۹ به بعد در طبقه درآمدی متوسط- بالا قرار گرفته که همچنان در این گروه قرار دارد.

نمودارهای ۱ و ۲ وضعیت ۳۰ کشور برتر از لحاظ درآمد ناخالص ملی و سرانه آن را در سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد. اگرچه ایران جزو ۳۰ کشور برتر از حیث درآمد ناخالص ملی است ولی در فهرست سرانه درآمد ناخالص ملی در رتبه ۹۸ قرار دارد.

کشور امریکا بالاترین درآمد ناخالص ملی در جهان را با رقم ۲۰,۵ تریلیون دلار در سال ۲۰۱۸ دارا بوده که بعد از آن کشورهای چین و ژاپن قرار دارند. بالاترین درآمد ناخالص ملی سرانه در سال ۲۰۱۸ متعلق به کشور سوئیس با رقم ۸۳,۶ هزار دلار است. از این حیث، کشور امریکا با دارا بودن درآمد ناخالص ملی سرانه معادل ۶۲,۸ هزار دلار در رتبه ششم و قطر با رقم ۶۱,۱ هزار دلار در رتبه ششم قرار دارند.

اگرچه ممکن است اقتصادهایی از لحاظ میزان درآمد ناخالص ملی وضعیت خوبی داشته باشند ولی سرانه این رقم به عنوان یکی از شواهد سطح استانداردهای زندگی جوامع این کشورها، اهمیت بیشتری دارد. برخی اقتصادهای کوچک ثروتمند و یا اقتصادهای صنعتی توسعه یافته اغلب از درآمد ناخالص ملی سرانه بالاتری برخوردار هستند ولی روند رو به رشد این متغیر برای برخی اقتصادهای در حال توسعه نشان از روند توسعه و پیشرفت اقتصادی آنهاست. اقتصادهای جهان دائماً در تلاش هستند تا ضمن حفظ روند مثبت رشد اقتصادی سالانه بر شناسایی پتانسیل‌های جدید رشد متناسب با تحولات فناوری و نیازهای جدید کسب و کار، اقدام کنند به نحوی که برآیند همه این فعالیت‌ها، باعث ارتقاء موقعیت و اعتبار آنها در صحنه اقتصاد جهانی شود.

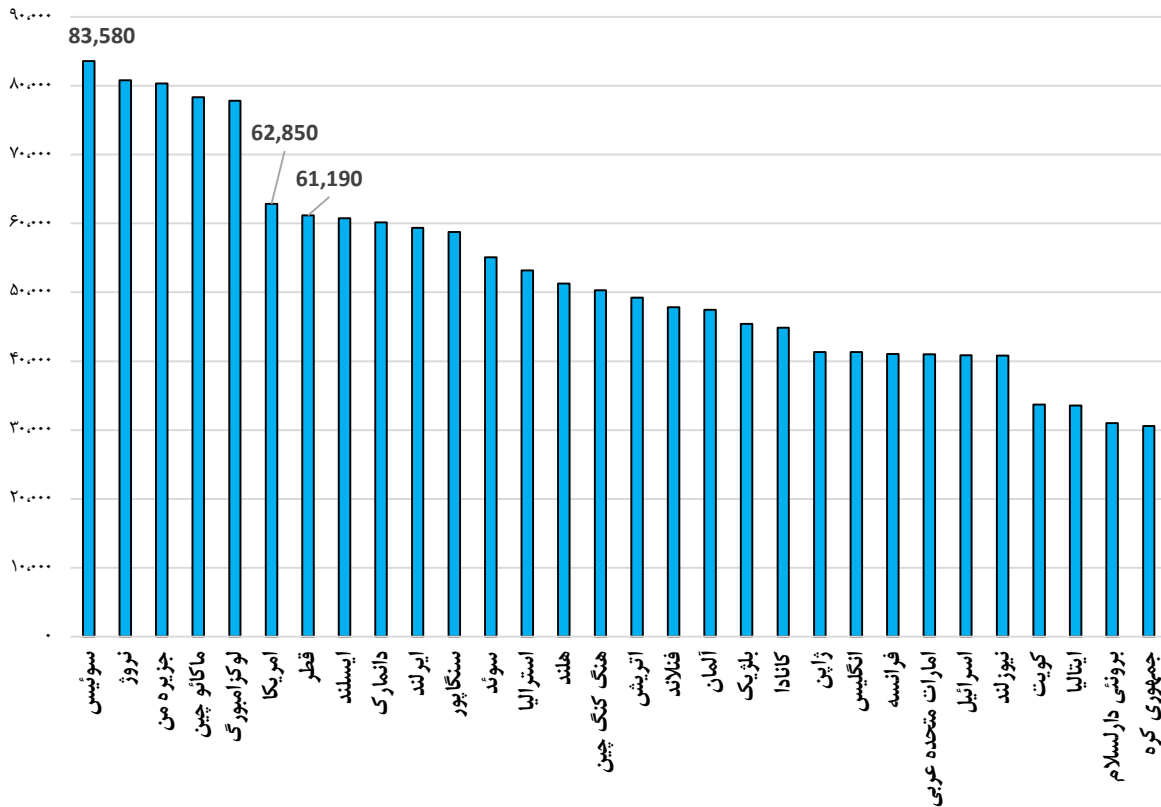
نمودار ۱ - ۳۰ کشور برتر جهان از لحاظ درآمد ناخالص ملی به روش اطلس - ۲۰۱۸، میلیارد دلار

منبع: بانک جهانی

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۲ - ۳۰ کشور برتر جهان از لحاظ درآمد ناخالص ملی سرانه در سال ۲۰۱۸ - به روش اطلس - دلار

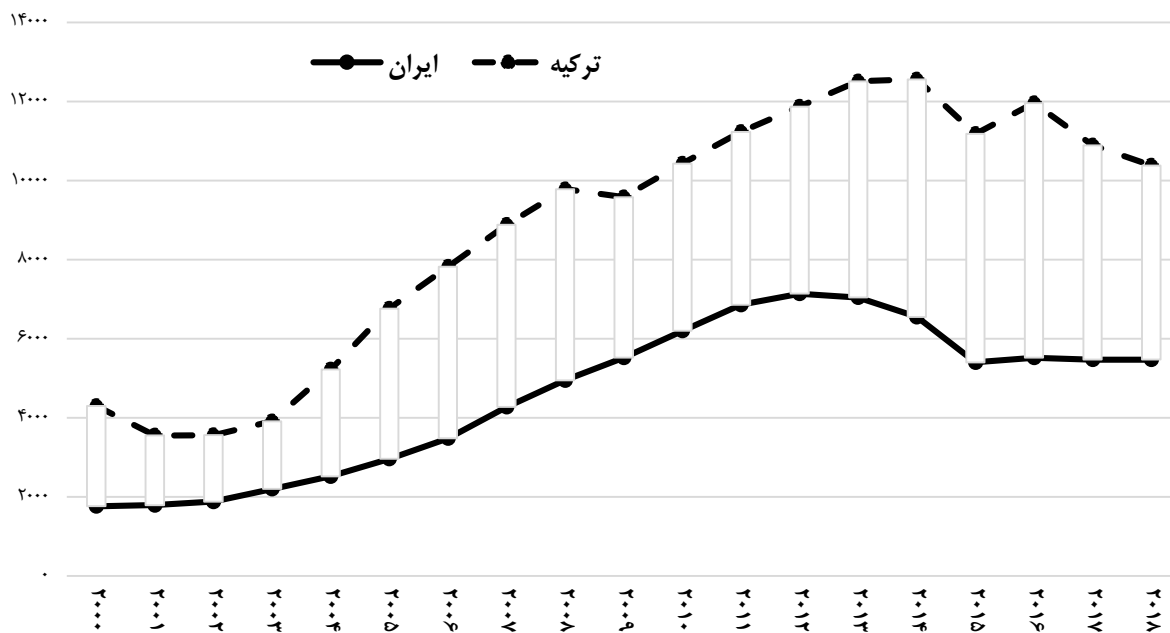
منبع: بانک جهانی

بروز رکود به ویژه رکودهای تورمی، از عوامل تاثیرگذار منفی بر روند رشد درآمد ناخالص ملی سرانه اقتصادهاست که اقتصاد ایران هم به علت عدم نیل به رشد اقتصادی مولد توسعه و پیشرفت، دستاوردی در زمینه بهبود سطح استانداردهای زندگی جامعه ایرانی نداشته است و علائمی از کاهش فاصله روز افزون آن با سایر کشورهای در حال توسعه و به ویژه برخی کشورهای همسایه از جمله ترکیه و یا اقتصادهای نفتی منطقه خاورمیانه، مشاهده نمی شود.

همان طور که در نمودار ۳ نشان داده شده روند تغییر درآمد ناخالص ملی سرانه ایران بعد از طی روند صعودی تا سال ۲۰۱۱، از سال ۲۰۱۲ تا سال ۲۰۱۵ نزولی شده و در سالهای بعد هم از رشد آن متوقف شده است. این در حالی است که درآمد ناخالص ملی سرانه ترکیه در همین بازه سرعت رشد بالاتری داشته و تقریباً با نوساناتی کم با سرعت بیشتری تا سال ۲۰۱۶، روند خود را ادامه می دهد به نحوی که فاصله سطح درآمدی آن با ایران افزایش می یابد. طی سه سال اخیر منتهی به ۲۰۱۸، روند افزایشی مزبور هم متوقف و روند نزولی آن آغاز شده است.

نمودار ۳- روند تغییر درآمد ناخالص ملی سرانه ایران و ترکیه ۱۸-۲۰۰۱-۲۰۰۱ روش اطلس، دلار

منبع: بانک جهانی